

# SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu Slovenskega Gospodarja v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Katol. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Ne zaprite reklamacije so poštnine proste.

Današnja številka obsega 8 strani.

## Kdo kupuje liberalnim advokatom suknje?

(Dopis iz ormoškega okraja).

Pač v nobenem sodnem okraju na Spodnjem Štajerskem nima sodnija z malenkostnimi tožbami toliko opravka kakor ravno v Ormožu, kjer se tožbe zavoljo razžaljenja časti, motenja posesti, poškodbe tujega imetja itd. vlagajo kar na kupe. Kolekov se porabi dan na dan za 50 do 100 K in še več. Kolikor več zaslužijo potem 3 odvetniki, brez katerih se nobena pravda ne vrši, in koliko znaša odškodnina za priče in evidence, si lahko vsakdo misli.

Nedavno sta se pravdala 2 kmeta za malenkost par kronic, in stranka, ki je podlegla, je plačala okroglo 300 K stroškov, za malenkost, ki ni niti vredna, da jo omenimo. Sosedove kokoši so pozobale v tujem vinogradu grozdje. Oškodovani kmet si da ceniti škodo, pa previsoko. Od nasprotne strani je bila cenitev škode nižja. Ker se kmeta nista mogla pobotati tako, da bi bilo za oba prav in pošteno, si najmeta vsak svojega odvetnika in tožita. Oba sta plačala tožbo zelo drago. Eden s svetlimi kronicami, a drugi pa, kakor govore sosedje, z nemilom svoje vesti in še povrh si je nakopal sovraštvo svojega sosedu, katerega je pahnila tožba v gospodarsko bedo. Kdo je imel dobiček od te pravde? Dva odvetnika in država za prodane koleke!

V drugem slučaju se tožita 2 kmeta, ker se je živina prvega pasla na meji in povzročila neznatno škodo na sosedovem posestvu. Sosed takoj ošteje posestnika živine, beseda da besedo in že se slišijo grožnje s tožbo in dohtarji. In hajd oba v Ormož povprašat dohtarje za svet. Vračata se vesela, saj sta vse dobro opravila. Vložila sta tožbo vsak po svojem odvetniku in dobila zatrdilo zmage drug nad drugim. Bliža se dan sodne razprave, koliko skrbi, premišljevanja in zagovarjanja med svojimi! Obravnava konča z obsodbo obeh strank zavoljo razžaljenja časti. Proti temu pritožba od obeh strani, zaslišati se morajo nove priče, vršijo se sodne poizvedbe (komisija) na licu mesta in tožba gre naprej. Končno potrdi višja sodnija razsodbo nižje, dohtarji naredijo svoje račune in stvar je pri kraju. Namreč pri kraju v tem smislu, da pride sedaj še samo eksekucija in iskanje denarja na posodo.

Kmeta kupujeta dohtarjem suknje, sama pa hodita raztrgana in tudi njena deca nima kaj obleči. Obresti in davek še tudi ni plačan. Ampak tožba čez vse!

Enakih slučajev bi lahko navedli sto in sto. Ne vemo, kje naj iščemo vzroka tem vednim in neštevilnim tožbam? Ali so krivi temu odvetniki, ali kmetje, ali oboji? Ne vemo. To pa vemo za gotovo, da tako v prihodnje ne sme biti več, sicer bo naše ljudstvo tekom par let vse zatožilo in zabredlo do vratu v dolgove. Dolžnost vseh zavednih Slovencev ormoškega okraja, posebno pristašev Kmečke Zveze, bodi delo proti nepotrebnim tožbam. Ve modre žene, prigovarjajte svoje može k spravi, da se po nepotrebnem ne tožijo več.

Liberalnim advokatom ne kupujmo suknj!

## Državni zbor.

Rusinska obstrukcija zadržuje vsako hitro delo. Voz teče le počasi naprej. Bolj kakor na delo v zbornici, je obrnjena vsa pozornost na to, kar se godi za kulisami. Gališki cesarski namestnik dr. Koritovski je prišel na Dunaj, da vodi pogajanja med Rusini in Poljaki. Rusini so edini med seboj, vsi zahtevajo eno in isto, Poljaki pa so razcepljeni v več strank, in če močnejše in številnejše stranke hočejo Rusinom kaj dovoliti, že so jim slabejše za hrbtom ter jim očitajo: Vi izdajate poljski narod! Ravno ista komedija kakor v štajerskem deželnem zboru! Za hrbtom Nemcev so stali Wastian, Ornič in drugi ter so venomer upili: Vi izdajate naše narodne svetinje! Tako seveda pogajanja ne morejo napredovati. V dunajskih listih je bilo čitati, da se državni zbor razpusti, ako kmalu ne pride do poljsko-rusinskega sporazumljenja. Toda take vesti so le za boječe duše na poljski in rusinski strani. Z razpustom vlade vedno ra-

de pretijo, ampak izgubljen je tisti, ki se takih pretenj boji. Koliko let so razpuščali štajerski deželni zbor! Ob vsaki priliki, kadar ni šlo gladko, je sifotala taka vest v zrak. Po našem mnenju bo prišlo do sporazuma med Poljaki in Rusini, toda ali kmalu ali še-le po dolgem času, to je težko reči, kajti rusinski politiki tudi skrivajo svoje karte, s katerimi igrajo. Kdor pa ne vidi in ne pozna teh kart, njemu je težko prerokovati. Zato pa je edino pravilno, ako se vadi-mo v potrpljenju. V Avstriji so pač take in enake težave na dnevnem redu, ker gospodujoči narodi nočejo ravnopravnosti vseh narodov, tudi majhnih. Vsa krivda zadene torej gospodujoče, velike narode. Kdo bi hotel Rusinom zameriti, ako se z naporom vseh sil borijo za čast in upliv svojega naroda? Tako neumni so se izkazali le naši slovenski liberalci, ki so iz nizkotne strankarske strasti napadali in blatili slovensko obstrukcijo.

O češko-nemških pogajanjih je nastal molk. Nemci so tudi na češkega namestnika grofa Tuna jezni in nočejo več njegovega posredovanja pri pogajanjih. Zato navidezen mir. Toda vlada stoji baje na stališču: Če ne gre zadeva zdobra, pa s silo! Kakor je odpravila deželni odbor in upostavila državno komisijo za Češko, tako bo baje tudi sama brez deželnega zbora upeljala novi volilni red za deželni zbor, ter sodnijske in politične okraje delila po narodnostih. Mladočehi so baje s tem zadovoljni in tudi med Nemci ne bo velikega odpora. Da so Čehi zadovoljni z delitvijo, se nam zdi čudno, Nemci seveda samo pridolijo. Za štajerske Slovence ostane nemška politika na Češkem in obnašanje vlade v čeških sporih vprašanjih še vedno visoka politična šola. Da bi se le v njo hodila prav pridno učiti tudi naša lena gospodarska liberalna stranka, potem bi ne hodila več v deželni politiki z našimi Nemci na eni črti.

Proračunski odsek za parobrodna društva, ki se bavijo z izseljevanjem, je končal svoje delo in bo poročal proračunskemu odseku, da naj odobri izseljevalno politiko trgovinskega ministrstva. Gotovo se bo v proračunskem odseku še vnela o izseljevanju žarka razprava. Jugoslovanski poslanci so že dosedaj zahtevali od vlade pojasnila, ali so bili res tudi kateri poslanci podkupljeni, da so pospeševali izseljevanje. Vlada ni dala jasnega odgovora.

Delegacije se snidejo dne 18. novembra. Zborovale bodo letos na Dunaju obenem z državnim zborom. Na štajerskem prideta v delegacije 1 krščanski socialci in 1 nemški nacionalci.

V sredo, dne 29. oktobra, je sprejela poslanska zbornica, kakor smo poročali, davek na penca vina. Ta novi davek ne zadene naše kmečko ljudstvo, kajti naši vinogradniki ne pridelujejo tega vina, ampak navažna namizna vina, katera bodo pa še zanaprej popolnoma davka prosta. Davek na šampanjec po znašal po tej novi postavi od ene steklenice, ki obsega od 425—850 kubičnih centimetrov (to je nekaj več kakor 1 l, ali stari polič) 80 vin., toda od šampanjca, ki je napravljen iz vinskih jagod in od šampanjca, ki je napravljen iz sadja, samo 20 vin. Za steklenico od 230—425 kubičnih cm (pol steklenice) je tudi davka samo polovico od zgoraj navedene svote. Kdor prodaja šampanjec, mora to v teku 24 ur naznaniti tamošnji finančni oblasti.

Dne 30. oktobra je predložila vlada nov načrt zakona, s katerim se naj pomnoži število armade v obeh državnih polovicah za 31.300 mož. Na Avstrijo odpade 17.362 mož, ki se pa ne bodo naenkrat zahtevali, ampak se porazdele na 5 let, in sicer 1. 1914 več 3912, 1. 1915 in 16 več po 3269, četrto in peto leto po 287 mož več. S tem se hoče zabraniti, da ne bo treba ob napetih razmerah vpoklicati starih rezervistov in oženjenih mož, kakor se je to letos zgodilo. Ako se ta načrt zakona sprejme, potem dobi skupna država okroglo 600.000 mož stalne armade v mirnem času.

Dne 30. oktobra je govoril dr. Korošec za nujni predlog o telefonskih zvezah. Grajal je trgovinsko ministrstvo, da nam niti ne dovoljuje brzogovornih zvez. (Glede Ribnice na Pohorju in Solčave.) Pritoževal se je tudi, da se slovenskim avtomobilnim zvezam delajo težave.

Poslanec Roškar je vložil dne 29. oktobra predlog za vse po uimam poškodovane v političnih okrajih Maribor in Ljutomer. Z opisom raznih ne-

sreč, katere so to leto zažele ljudstvo, je zahteval zadostne podpore vsem prizadetim, a dobile pa bodo podporo le tiste občine, pri katerih je bila škoda cenjena in odpis davka dosežen. — Poslanec dr. Verstovšek je vložil na pravosodnega ministra jako obširno interpelacijo, v kateri vprašuje sedanjoupravo, če so določbe kazenskega zakona na Spodnjem Štajerskem in Koroškem namenjene samo zoper Slovence. — V četrtek, dne 30. oktobra, je vodil poslanec dr. Verstovšek kot predsednik odseka Hrvaško-slovenskega kluba v svrhu obrambe narodnih pravic deputacijo (odposlanstvo) zastopnikov vseh slovenskih kronovin, sestojajo iz gg. poslancev viteza Pogačnika, Fona, Grafenauerja in Povšeta, k železniškemu ministru Forsterju. Deputacija je predložila ministru vse pritožbe glede državnih železniških prog, nastavljanja slovenskih uradnikov pri ravnateljstvih v Beljaku in v Trstu ter pri prometu, nadalje glede nestrpnosti nemških uradnikov in uradnic, zlasti na Koroškem, in zahtevala odločno, da ugoti železniško ministrstvo upravičenim zahtevam Slovencev. — Dne 30. oktobra sta imela poslanca dr. Korošec in dr. Verstovšek daljšo konferenco (posvetovanje) z justničnim ministrom dr. pl. Hohenburgerjem, katera sta mu podala obširno poročilo o neznosnih sodnijskih razmerah na Spodnjem Štajerskem in Koroškem. Zlasti sta se pritožila glede postopanja predsednika graškega višjega sodišča, Pitrajha in njegovega, Slovenceem kvartilnega stališča glede nastavljanja uradnikov in uradovanja pri sodiščih.

## Hudi časi.

Za liberalce so nastopili hudi časi. Pri nas in drugod. Politično z malimi izjemami povsod nazadujejo, gospodarsko propadajo. Na Italijanskem je zmagal pri ravnokar izvršenih volitvah najzmernejši liberalizem in tudi ta samo na ta način, da je slovesno zagotovil, da se ne bo dotaknil svetosti svetega zakona in da ne bo uprizoril proti katoliški cerkvi nobene gonje. Obenem je izrazita katoliška stranka že pri teh volitvah dobila 30 mandatov. O porazu liberalizma na Badenskem smo poročali. Na Slovenskem se pripravila hud poraz za liberalce pri bodočih deželnozborskih volitvah na Kranjskem. Prihajajo nam poročila, da bodo liberalci še celo od dosedanjega pičlega števila mandatov izgubili vsaj 2. In to v trgu in mestih, kjer je še liberalizem do predčera bujno cvetel. Toda dogodki zadnjih let v liberalnem taboru nam razlagajo, zakaj da liberalizem propada. V njegovem taboru je vsestranska propalost visoko nagromadena. Poglejmo samo na Slovensko! Pri Glavni posojilnici v Ljubljani so liberalci goljufali kot eigani. Še danes trpi na tem naš obrtnik, naš trgovec in pa sploh naš denarni kredit. Tudi pri posojilnici v Šošanu so zasačili liberalno srako, žal, da prepozno. Veliko skrbi in gospodarske škode je povzročila ta zadeva za cel okraj, dokler niso naši poslanci rešilno posegli vmes! Toda liberalci svoje započeto delo vrlo pridno nadaljujejo.

## Kaj se godi v Ljubljani.

Ljubljanski občinski zastopniki, ki pripadajo Slovenski Ljudski Stranki, so zaprosili deželni odbor, da pregleda ubožni zaklad mesta ljubljanskega, v katerem gospodarijo od nekdaj in tudi sedaj najpristnejši liberalci. Kaj se je našlo? Glavne knjige javne mestne uprave so popravljene in radirane. Razdelitev ubožnega denarja se je vršila naravnost skandalozno. Meščanske podpore živajo večkratni hišni posestniki. Resnični reveži so dobili prav male svote, a liberalcem, še delazmožnim agitatorjem, so merili z drugo denarno mero. Celu ribič sedanjega župana dr. Tavčarja je nameščen med mestnimi reveži. Nerazjasnjeno pa še je, da je bilo po volitvah 1. 1912 izdanih za mestne reveže 20.247 K 20 vin., dočim je bilo prej izdanih navadno le po 9 do 12 tisoč kron. Ponedeljkov „Slovenec“ piše: „Jemal se je kos kruha strajajočim, srajco in kos premoaga zmrzujočim — to je slika (liberalnega) mestnega gospodarstva v Ljubljani... In kam je šel denar? Deloma se to ve. Med „ubožci“, ki so dobivali zdatne podpore, najdete znane volilne agitatorje gospodujoče stranke. Ti surovi razgrajči, ki smo jih videli na delu ob vsaki ljubljanski volitvi — ti so žrli na račun mestnih ubožcev. Mestni ubožci pa so stradali in zmrzovali, pogin-